



Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2017. gada 14. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – LESD 21. pants – Direktīva 2004/38/EK – Saņēmēji – Dubultā pilsonība – Savienības pilsonis, kas ir ieguvis uzņēmējas dalībvalsts pilsonību, vienlaikus saglabājot savu izcelsmes pilsonību – Trešās valsts valstspiederīgā, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, tiesības uzturēties šajā dalībvalstī

Lieta C-165/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments (Administratīvā tiesa), Apvienotā Karaliste) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 8. martā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 21. martā, tiesvedībā

Toufik Lounes

pret

Secretary of State for the Home Department.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], E. Levits, K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un K. Vajda [*C. Vajda*], tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], S. Rodins [*S. Rodin*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurģs [*C. Lycourgos*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 15. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *T. Lounes* vārdā – *P. Saini*, barrister, kā arī *R. Matharu*, solicitor,
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *M. Holt*, kā arī *C. Crane* un *C. Brodie*, pārstāvji, kuriem palīdz *D. Blundell*, barrister,
- Spānijas valdības vārdā – *V. Ester Casas*, pārstāve,

* Tiesvedības valoda – angļu.

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *M. Wilderspin*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2017. gada 30. maija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *T. Lounes* un *Secretary of State for the Home Department* (iekšlietu ministrs, Apvienotā Karaliste) par atteikumu ieinteresētajai personai izsniegt uzturēšanās atļauju.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2004/38 preambulas 5. un 18. apsvērumā ir noteikts:
“(5) Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā būtu jāpiešķir arī viņu ģimenes locekļiem neatkarīgi no to valstiskās piederības, ja šīs tiesības īsteno, ievērojot objektīvus brīvības un cieņas nosacījumus. [..]
[..]
(18) Lai pastāvīgas uzturēšanās tiesības kļūtu par faktisku līdzekli integrācijai uzņēmējas valsts sabiedrībā, kurā Savienības pilsonis uzturas, uz šīm tiesībām pēc to iegūšanas nedrīkstētu attiecināt nosacījumus.”
- 4 Šīs direktīvas 1. pantā ir paredzēts:
“Šajā direktīvā ir noteikti:
a) nosacījumi, kas reglamentē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenotās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;
b) Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības pastāvīgi uzturēties dalībvalstu teritorijā;
[..].”

5 Saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu:

“Šajā direktīvā:

1) “Savienības pilsonis” ir ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts valstiskā piederība;

2) “ģimenes loceklis” ir:
a) laulātais;

[..]

3) “uzņēmēja dalībvalsts” ir dalībvalsts, uz kuru pārceļas Savienības pilsonis, lai īstenotu savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības.”

6 Direktīvas 2004/38 3. panta “Saņēmēji” 1. punktā ir paredzēts:

“Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.”

7 Šīs direktīvas 6. pantā “Tiesības uzturēties uz laiku līdz trim mēnešiem” ir noteikts:

“1. Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku līdz trim mēnešiem, neizvirzot viņiem nosacījumus vai formalitāšu ievērošanu, izņemot prasību, ka viņiem jābūt derīgai personas apliecībai vai pasei.

2. Šā panta 1. punkta noteikumi attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kam ir derīga pase un kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, bet pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar viņu.”

8 Minētās direktīvas 7. panta “Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus” 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

c)

– viņi ir reģistrēti privātā vai sabiedriskā iestādē, ko kreditē vai finansē uzņēmēja dalībvalsts, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem vai administratīvo praksi, lai apmeklētu mācības, tostarp arod mācības, un

– viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi, iesniedzot deklarāciju vai pēc savas izvēles izmantojot līdzvērtīgus paņēmienus, pierāda attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

[..]

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavada Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu, ja šis Savienības pilsonis atbilst 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.”
- 9 Šīs pašas direktīvas 16. pants, kas ietverts tās IV nodaļā “Pastāvīgas uzturēšanās tiesības”, ir formulēts šādi:
- “1. Savienības pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, ir tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valstī. Uz šīm tiesībām nedrīkst attiecināt III nodaļā paredzētos nosacījumus.
2. Šā panta 1. punkts attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie un ir kopā ar Savienības pilsoni likumīgi un nepārtraukti uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus.
- [..]
4. Tiklīdz pastāvīgas uzturēšanās tiesības ir iegūtas, tās var zaudēt tikai tad, ja prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts ir ilgāka par diviem secīgiem gadiem.”

Apvienotās Karalistes tiesības

- 10 Direktīva 2004/38 Apvienotās Karalistes tiesībās tika transponēta ar *Immigration (European Economic Area) Regulations 2006* (2006. gada Imigrācijas (Eiropas Ekonomikas zona) noteikumi; turpmāk tekstā – “Noteikumi 2006”). Šajos noteikumos jēdziena “Savienības pilsonis” vietā tiek izmantots jēdziens “Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) valstspiederīgais”.
- 11 Noteikumu sākotnējā redakcijā to 2. pantā jēdziens “EEZ valstspiederīgais” bija definēts kā “ikviens EEZ valsts valstspiederīgais”, precizējot, ka Apvienotā Karaliste bija izslēgta no jēdziena “EEZ valsts”.
- 12 Pēc diviem secīgiem šo pašu noteikumu grozījumiem ar *Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012* (2012/1547) (2012. gada noteikumi (2012/1547), ar kuriem ir darīti grozījumi Imigrācijas (Eiropas Ekonomikas zona) noteikumos; turpmāk tekstā – “Noteikumi 2012/1547”) un ar *Immigration (European Economic Area) (Amendment) (No 2) Regulations 2012* (2012/2560) (otrie 2012. gada noteikumi (2012/2560), ar kuriem izdarīti grozījumi Imigrācijas (Eiropas Ekonomikas zona) noteikumos; turpmāk tekstā – “Noteikumi 2012/2560”) noteikumiem šajā pantā ir paredzēts:
- “Šajos noteikumos: “EEZ valstspiederīgais” ir ikviens EEZ valsts valstspiederīgais, kas tajā pašā laikā nav Lielbritānijas pilsonis.”
- 13 Noteikumu 2006 6., 7., 14. un 15. pantā Apvienotās Karalistes tiesībās ir transponēti Direktīvas 2004/38 2., 7. un 16. pants.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 14 1996. gada septembrī *P. Ormazabal*, Spānijas valstspiederīgā, ieradās Apvienotajā Karalistē, lai tur studētu. Kopš tā laika viņa tur uzturas un kopš 2004. gada septembra strādā pilna laika darbu.
- 15 2009. gada 12. augustā viņa ieguva Lielbritānijas pilsonību naturalizācijas kārtībā un saņēma Apvienotās Karalistes pasi, vienlaikus saglabājot arī Spānijas pilsonību.

- 16 2013. gadā viņa uzsāka attiecības ar *T. Lounes*, Alžīrijas valstspiederīgo, kurš Apvienotajā Karalistē ieceļoja 2010. gada 20. janvārī ar sešus mēnešus derīgu apciemojuma vīzu un pēc tam nelikumīgi palika Apvienotajā Karalistē arī pēc šī laikposma beigām. *P. Ormazabal* un *T. Lounes* salaulājās reliģiskā ceremonijā 2014. gada 1. janvārī, pēc tam civilā ceremonijā 2014. gada 16. maijā Londonā (Apvienotā Karaliste). Kopš tā laika viņi dzīvo Apvienotajā Karalistē.
- 17 2014. gada 15. aprīlī *T. Lounes* iesniedza iekšlietu ministram uzturēšanās atļaujas pieteikumu kā EEZ valstspiederīgā ģimenes loceklis saskaņā ar Noteikumiem 2006.
- 18 2014. gada 14. maijā viņam tika paziņots atzinums personai, kas var tikt izraidīta, kuram pievienots rīkojums par izraidīšanu no Apvienotās Karalistes, pamatojoties uz to, ka viņš esot pārsniedzis atļautās uzturēšanās šajā dalībvalstī termiņu, pārkāpjot imigrācijas kontroles.
- 19 2014. gada 22. maija vēstulē iekšlietu ministrs informēja *T. Lounes* par lēmumu noraidīt viņa uzturēšanās atļaujas pieteikumu, kā arī par šīs noraidīšanas iemesliem. Šajā vēstulē būtībā bija norādīts, ka pēc Noteikumu 2006 2. panta grozījumiem, kas veikti ar Noteikumiem 2012/1547 un 2012/2560, *P. Ormazabal* šo pirmo minēto noteikumu izpratnē vairs netiekot uzskatīta par “EEZ valstspiederīg[o]”, jo 2009. gada 12. augustā viņa ieguva Lielbritānijas pilsonību, kaut gan viņa saglabāja arī savu Spānijas pilsonību. Tātad viņai vairs nepienācās minētajos noteikumos, kā arī Direktīvā 2004/38 piešķirtās tiesības Apvienotajā Karalistē. Tātad *T. Lounes* nevarēja pretendēt uz uzturēšanās atļauju kā EEZ valstspiederīgā ģimenes loceklis saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem.
- 20 Proti, no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pirms šiem grozījumiem Lielbritānijas pilsoņi, kuriem ir arī kādas citas EEZ dalībvalsts pilsonība, kā *P. Ormazabal*, un atšķirībā no tiem, kuriem nav šādas dubultās pilsonības, tika uzskatīti par EEZ valstspiederīgajiem Noteikumu 2006 2. panta izpratnē un tātad varēja izmantot šajos noteikumos piešķirtās tiesības. Tomēr kopš minēto grozījumu veikšanas šie pilsoņi vairs netiek uzskatīti par EEZ valstspiederīgajiem, un līdz ar to viņiem vairs nav šo tiesību, kā rezultātā to ģimenes locekļi, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, arī vairs nevar atsaukties uz uzturēšanās tiesībām Apvienotajā Karalistē šādā statusā.
- 21 *T. Lounes* par iepriekš šī sprieduma 19. punktā minēto 2014. gada 22. maija lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā.
- 22 Šī tiesa pauž šaubas par šī lēmuma, kā arī Noteikumu 2006, kas grozīti ar Noteikumiem 2012/1547 un 2012/2560, 2. panta saderīgumu ar LESD 21. pantu un Direktīvu 2004/38.
- 23 Šajā ziņā tā norāda, ka saskaņā ar paskaidrojošo piezīmi saistībā ar Noteikumiem 2012/1547, kā arī saskaņā ar šo noteikumu un Noteikumu 2012/2560 pamatojumu minētā 2. panta grozījumi esot veikti pēc 2011. gada 5. maija sprieduma *McCarthy* (C-434/09, EU:C:2011:277), kurā Tiesa nosprieda, ka šī direktīva nav piemērojama Savienības pilsonim, kurš nekad nav izmantojis tiesības uz brīvu pārvietošanos, vienmēr ir uzturējies dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir, un kuram turklāt ir arī citas dalībvalsts pilsonība.
- 24 Taču šajā gadījumā neesot apstrīdams, ka pirms Apvienotās Karalistes pilsonības iegūšanas *P. Ormazabal* izmantoja savu pārvietošanās brīvību un kā Spānijas valstspiederīgā saskaņā ar minēto direktīvu saņēma tiesības uzturēties Apvienotajā Karalistē.
- 25 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, kā apgalvo iekšlietu ministrs, *P. Ormazabal* ir zaudējuši savas ar Direktīvu 2004/38 piešķirtās tiesības Apvienotajā Karalistē, sākot no brīža, kad viņa tika naturalizēta šajā dalībvalstī, vai arī, kā to apgalvo *T. Lounes*, kaut arī *P. Ormazabal* ir ieguvusi Lielbritānijas pilsonību, viņa vēl aizvien ir jāuzskata par “saņēmēju” šīs direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē un viņa šajā pašā dalībvalstī vēl aizvien var atsaukties uz minētajā direktīvā garantētajām

tiesībām, jo viņa ir saglabājusi Spānijas pilsonību. Proti, pirmajā gadījumā *T. Lounes* saskaņā ar šo pašu direktīvu nevarētu izmantot atvasinātās uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē kā Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, turpretī otrajā gadījumā viņam šādas tiesības varētu tikt atzītas.

- 26 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot arī, vai atbilde uz šo jautājumu var atšķirties atkarībā no tā, vai *P. Ormazabal* pastāvīgās uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. pantam ir saņēmusi, pirms viņa ieguva Lielbritānijas pilsonību, vai arī no tā, vai viņai tajā brīdī bija piešķirtas vienīgi tiesības uzturēties ilgāk par trim mēnešiem atbilstoši šīs direktīvas 7. pantam. Proti, uzturēšanās tiesību veids, kāds *P. Ormazabal* bija piešķirts pirms viņas naturalizācijas, ir diskusijas starp pamatlīetas pusēm priekšmets un joprojām ir nosakāms.
- 27 Šādos apstākļos *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments (Administratīvā tiesa), Apvienotā Karaliste) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai tad, ja Spānijas valstspiederīgā un Savienības pilsone:

- pārceļas uz Apvienoto Karalisti, lai īstenotu savas brīvas pārvietošanās tiesības saskaņā ar Direktīvu [2004/38], un
- uzturas Apvienotajā Karalistē, izmantojot savas tiesības saskaņā ar Direktīvas [2004/38/] 7. vai 16. pantu, un
- papildus Spānijas pilsonībai pēc tam iegūst Lielbritānijas pilsonību, kļūstot par dubultpilsoni, un
- vairākus gadus pēc Lielbritānijas pilsonības iegūšanas apprecas ar trešās valsts pilsoni, ar kuru kopā uzturas Apvienotajā Karalistē,

viņa un viņas laulātais ir saņēmēji Direktīvas [2004/38] 3. panta 1. punkta izpratnē, kamēr viņa uzturas Apvienotajā Karalistē un viņai ir gan Spānijas, gan Lielbritānijas pilsonība?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 28 Vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, pat ja formāli iesniedzējtiesa ir ierobežojusi savu jautājumu vienīgi ar Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punkta interpretāciju, šāds apstāklis nav šķērslis, lai Tiesa tai sniegtu visu to Savienības tiesību elementu interpretāciju, kas tai var būt noderīgi, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa sava jautājuma formulējumā uz tiem ir vai nav atsaukusies (pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 5. maijs, *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Šajā gadījumā no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm izriet, ka šaubas, kādas šīs lietas apstākļos ir iesniedzējtiesai, attiecas ne tikai uz Direktīvu 2004/38, bet arī uz LESD 21. panta 1. punktu.
- 30 Līdz ar to ir jāsaprot, ka ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīva 2004/38 un LESD 21. panta 1. punkts ir interpretējami tādējādi, ka tādā situācijā, kurā Savienības pilsonis ir izmantojis savu pārvietošanās brīvību, atbilstoši šīs direktīvas 7. panta 1. punktam vai 16. panta 1. punktam pārceļoties un uzturoties dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kuras pilsonis viņš ir, pēc tam ir ieguvis šīs [otras] dalībvalsts pilsonību, bet ir saglabājis arī savu izcelsmes pilsonību un vairākus gadus vēlāk ir apprecējies ar trešās valsts valstspiederīgo, ar kuru kopā viņš turpina uzturēties minētās dalībvalsts teritorijā, šim valstspiederīgajam ir uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī, pamatojoties uz minētās direktīvas vai LESD 21. panta 1. punkta tiesību normām.

Par Direktīvas 2004/38 interpretāciju

- 31 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2004/38 mērķis ir atvieglot pamattiesību un individuālo tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanu, kas Savienības pilsoņiem tieši ir piešķirtas LESD 21. panta 1. punktā, un nostiprināt šīs tiesības. Šīs direktīvas preambulas 5. apsvērumā ir uzsvērts, ka minētās tiesības būtu jāpiešķir arī šo pilsoņu ģimenes locekļiem neatkarīgi no to valstiskās piederības, lai tās varētu īstenot, ievērojot objektīvus cieņas nosacījumus (spriedums, 2014. gada 18. decembris, *McCarthy* u.c., C-202/13, EU:C:2014:2450, 31. un 33. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 32 Tomēr minētajā direktīvā nav piešķirtas nekādas autonomas tiesības Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem, kas ir trešo valstu valstspiederīgie. Tādējādi iespējamās tiesības, kuras šiem valstspiederīgajiem ir piešķirtas ar šo pašu direktīvu, izriet no tiesībām, kādas ir attiecīgajam Savienības pilsonim tādēļ, ka viņš īsteno savu pārvietošanās brīvību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *McCarthy* u.c., C-202/13, EU:C:2014:2450, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 33 Taču, kā Tiesa jau vairākkārt ir nospriedusi, no Direktīvas 2004/38 noteikumu gramatiskās, sistēmiskās un teleoloģiskās interpretācijas izriet, ka tajā ir reglamentēti vienīgi Savienības pilsoņa ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumi dalībvalstīs, kas nav tās, kuras pilsonis viņš ir, un ka tie neļauj pamatot trešo valstu valstspiederīgo, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, atvasinātās uzturēšanās tiesības šī pilsoņa pilsonības dalībvalstī (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 37. punkts, kā arī 2017. gada 10. maijs, *Chavez-Vilchez* u.c., C-133/15, EU:C:2017:354, 53. punkts).
- 34 Proti, pirmkārt, no šīs direktīvas 3. panta 1. punkta formulējuma izriet, ka tās piemērošanas jomā ietilpst un ar to piešķirto tiesību saņēmēji ir Savienības pilsoņi, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas “dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi”, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi minētas direktīvas 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem (spriedums, 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 38. punkts).
- 35 Otrkārt, citās Direktīvas 2004/38 tiesību normās, it īpaši 6. pantā, 7. panta 1. un 2. punktā, kā arī un 16. panta 1. un 2. punktā, ir minētas Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesības un viņa ģimenes locekļu atvasinātās uzturēšanās tiesības gan “citā dalībvalstī”, gan “uzņēmējā dalībvalstī” (spriedums, 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Treškārt, lai gan, kā tas ir izklāstīts šī sprieduma 31. punktā, šīs direktīvas mērķis ir atvieglot un sekmēt Savienības pilsoņu tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanu, tomēr tās priekšmets, kā izriet no tās 1. panta a) punkta, attiecas uz šo tiesību īstenošanas nosacījumiem (skat. spriedumus, 2011. gada 5. maijs, *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, 33. punkts, kā arī 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 41. punkts).
- 37 Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka, tā kā saskaņā ar starptautisko tiesību principu dalībvalsts nevar atteikt pati saviem valstspiederīgajiem tiesības iebruukt tās teritorijā un tajā palikt un tiem tātad ir beznosacījuma uzturēšanās tiesības, minētās direktīvas mērķis nav reglamentēt Savienības pilsoņa uzturēšanās nosacījumus dalībvalstīs, kuras pilsonis viņš ir. Līdz ar to, ņemot vērā šī sprieduma 32. punktā atgādināto judikatūru, šīs direktīvas mērķis nav arī piešķirt šīs dalībvalsts teritorijā atvasinātās uzturēšanās tiesības šī pilsoņa ģimenes loceklim, kas ir trešās valsts valstspiederīgais (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 5. maijs, *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, 29., 34. un 42. punkts, kā arī 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 42. un 43. punkts).
- 38 Šajā gadījumā ir skaidrs, ka *P. Ormazabal*, kas ir Spānijas valstspiederīgā, ir īstenojusi savu pārvietošanās brīvību, pārceļoties un uzturoties citā dalībvalstī nekā tā, kuras pilsonība viņai bija, kad viņa 1996. gadā aizceļoja no Spānijas, lai pārceļtos uz Apvienoto Karalisti. Tāpat netiek apstrīdēts, ka

viņai bija Direktīvā 2004/38 [minētās] “saņēmējas” statuss tās 3. panta 1. punkta izpratnē un ka viņa Apvienotajā Karalistē uzturējās atbilstoši šīs direktīvas 7. panta 1. punktam, vai – kā to, šķiet, ir atzinusi Apvienotās Karalistes valdība – 16. panta 1. punktam, vismaz līdz brīdim, kad viņa naturalizācijas kārtībā ieguva Lielbritānijas pilsonību.

- 39 Tomēr, kā savu secinājumu 48. un 63. punktā norāda ģenerālvokāts, šīs pilsonības iegūšana *P. Ormazabal* gadījumā izraisīja izmaiņas tiesiskajā režīmā gan no valsts tiesību, gan minētās direktīvas viedokļa.
- 40 Proti, no tā brīža *P. Ormazabal* uzturas vienā no dalībvalstīm, kuras pilsonība viņai ir un kurā tai līdz ar to ir beznosacījuma uzturēšanās tiesības saskaņā ar šī sprieduma 37. punktā minēto starptautisko tiesību principu.
- 41 No tā izriet, ka no brīža, kad viņa ieguva Lielbritānijas pilsonību, pirmkārt, *P. Ormazabal* vairs neatbilst “saņēmējas” jēdziena definīcijai, kas ir atgādināta šī sprieduma 34. punktā, Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punkta izpratnē. Otrkārt, ņemot vērā šī sprieduma 36. un 37. punktā izklāstītos apsvērumus, minētās direktīvas mērķis vairs nav reglamentēt viņas uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē, jo tās pēc sava rakstura ir beznosacījuma.
- 42 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka Direktīva 2004/38 vairs nav piemērojama *P. Ormazabal* situācijai, kopš pēdējā minētā ir naturalizējusies Apvienotajā Karalistē.
- 43 Šo secinājumu nevar atspēkot ar apstākli, ka *P. Ormazabal* ir izmantojusi savu pārvietošanās brīvību, pārceļoties un uzturoties Apvienotajā Karalistē, un papildus Lielbritānijas pilsonībai ir saglabājusi savu Spānijas pilsonību. Lai gan ir šie divējādie apstākļi, kopš šīs pilsonības iegūšanas *P. Ormazabal* vairs neuzturas “dalībvalstī, kurai t[ā] nav valstiski piederīg[a]”, šīs direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē un tād uz viņu nav attiecināms minētās direktīvas jēdziens “saņēmēja” šīs tiesību normas izpratnē.
- 44 Ņemot vērā šī sprieduma 32. un 37. punktā atgādināto judikatūru, uz viņas laulāto, kas ir trešās valsts valstspiederīgais, *T. Lounes* arī vairs nav attiecināms šis jēdziens un tād viņš nevar saņemt atvasinātās uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē, pamatojoties uz šo pašu direktīvu.

Par LESD 21. panta 1. punkta interpretāciju

- 45 Tā kā ar Direktīvu 2004/38 nevar pamatot trešās valsts valstspiederīgā atvasinātās uzturēšanās tiesības tādā situācijā, kādā ir *T. Lounes*, ir jānoskaidro, vai šādas uzturēšanās tiesības tomēr nevar tikt izsecinātas no LESD tiesību normām saistībā ar Savienības pilsonību, it īpaši no LESD 21. panta 1. punkta, kurā ikvienam Savienības pilsonim ir piešķirtas tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot it īpaši Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus.
- 46 Proti, ir jāatgādina, ka Tiesa noteiktos gadījumos jau ir atzinusi, ka trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi un kas, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 tiesību normām, nevar iegūt atvasinātās uzturēšanās tiesības dalībvalstī, kuras pilsonība ir minētajam [Savienības] pilsonim, tomēr var tikt piešķirtas šādas tiesības, pamatojoties uz LESD 21. panta 1. punktu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 44.–50. punkts, kā arī 2017. gada 10. maijs, *Chavez-Vilchez* u.c., C-133/15, EU:C:2017:354, 54. punkts).
- 47 Tomēr, tāpat kā Direktīva 2004/38, šī pēdējā tiesību norma nepiešķir nekādas autonomas uzturēšanās tiesības šādam valstspiederīgajam, bet gan vienīgi atvasinātās tiesības no tām, kādas ir attiecīgajam Savienības pilsonim (spriedumi, 2012. gada 8. novembris, *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 66. un 67. punkts, kā arī 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 36. punkts).

- 48 Tādējādi atvasinātās uzturēšanās tiesības par labu trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, būtībā pastāv tikai tad, ja tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu to, ka [Savienības] pilsonis var efektīvi īstenot savu pārvietošanās brīvību. Atvasināto tiesību mērķis un pamatojums tātd ir balstīts uz konstatējumu, saskaņā ar kuru atteikums atzīt šādas tiesības var apdraudēt it īpaši šo Savienības pilsoņa brīvību, kā arī to tiesību īstenošanu un lietderīgo iedarbību, kādas attiecīgajam Savienības pilsonim izriet no LESD 21. panta 1. punkta (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 8. novembris, *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 68. punkts; 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 45. punkts, kā arī 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín*, C-165/14, EU:C:2016:675, 36. un 73. punkts).
- 49 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka pretēji tam, ko būtībā apgalvo Apvienotās Karalistes valdība, tādas dalībvalsts valstspiederīgās situācija, kādā ir *P. Ormazabal*, kura ir īstenojusi savu pārvietošanās brīvību, pārceļoties un likumīgi uzturoties citas dalībvalsts teritorijā, nevar tikt pielīdzināta pilnībā iekšējai situācijai tikai tādēļ, ka šī valstspiederīgā šīs uzturēšanās laikā papildus savai sākotnējai pilsonībai ir ieguvusi uzņemošās dalībvalsts pilsonību.
- 50 Tiesa jau ir atzinusi, ka pastāv saikne ar Savienības tiesībām attiecībā uz personām, kas ir dalībvalsts valstspiederīgās un kas likumīgi uzturas citas dalībvalsts teritorijā, kuras pilsonība tām arī ir (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 8. jūnijs, *Freitag*, C-541/15, EU:C:2017:432, 34. punkts).
- 51 Tādējādi *P. Ormazabal*, kas ir divu dalībvalstu valstspiederīgā un savā Eiropas pilsoņu statusā ir īstenojusi savu pārvietošanās un uzturēšanās citā dalībvalstī, kura nav viņas izcelsmes dalībvalsts, brīvību, var atsaukties uz ar šo statusu saistītām tiesībām, kas paredzētas it īpaši LESD 21. panta 1. punktā, tostarp attiecībā pret vienu no šīm divām dalībvalstīm.
- 52 Dalībvalstu valstspiederīgajiem ar šo tiesību normu atzītās tiesības ir īstenot normālu ģimenes dzīvi uzņēmējā dalībvalstī, baudot tajā to, ka viņiem blakus ir viņu ģimenes locekļi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2008. gada 25. jūlijs, *Metock u.c.*, C-127/08, EU:C:2008:449, 62. punkts).
- 53 Apstākļi, ka dalībvalsts valstspiederīgais, kurš ir pārcēlies un uzturas citā dalībvalstī, vēlāk papildus savai izcelsmes pilsonībai iegūst šīs pēdējās minētās dalībvalsts pilsonību, nevar nozīmēt, ka tam tiek liegtas šīs tiesības, pretējā gadījumā netiek ievērota LESD 21. panta 1. punkta lietderīgā iedarbība.
- 54 Pirmkārt, tā rezultātā pret šo valstspiederīgo tiktu izrādīta tāda pati attieksme kā pret uzņēmējas dalībvalsts pilsoni, kurš nekad nav pametis šo dalībvalsti, abstrahējoties no apstākļa, ka minētais valstspiederīgais ir īstenojis savu pārvietošanās brīvību, pārceļoties uz dzīvi uz minētās dalībvalsts teritoriju, un ka viņš ir saglabājis savu izcelsmes pilsonību.
- 55 Dalībvalsts nevar ierobežot sekas, kādas izriet no citas dalībvalsts pilsonības esamības, it īpaši tiesības, kas ir saistītas ar to atbilstoši Savienības tiesībām un kas izriet no tā, ka pilsonis ir īstenojis savu pārvietošanās brīvību.
- 56 Otrkārt, ir jāuzsver, ka Savienības pilsonim ar LESD 21. panta 1. punktu piešķirto tiesību, tostarp atvasināto tiesību, kādas ir viņa ģimenes locekļiem, mērķis ir it īpaši veicināt attiecīgā Savienības pilsoņa progresīvu integrāciju uzņēmējas dalībvalsts sabiedrībā.
- 57 Tādai Savienības pilsoni kā *P. Ormazabal*, kura pēc tam, kad tā, īstenojot savu pārvietošanās brīvību, pārcēlās un vairākus gadus uzturējās uzņēmējas dalībvalsts teritorijā atbilstoši Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punktam vai 16. panta 1. punktam, ieguva šīs dalībvalsts pilsonību, mērķis ir ilgtermiņā integrēties minētās valsts sabiedrībā.

- 58 Kā to secinājumu 86. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, uzskatīt, ka šādam pilsonim, kuram ir piešķirtas tiesības atbilstoši LESD 21. panta 1. punktam tādēļ, ka viņš ir īstenojis savu pārvietošanās brīvību, ir jāatsakās no šo tiesību, it īpaši tiesību īstenot ģimenes dzīvi uzņēmējā dalībvalstī, izmantošanas, jo tas, naturalizējoties šajā dalībvalstī, ir mēģinājis sasniegt dziļāku integrāciju tās sabiedrībā, būtu pretrunā šīs tiesību normas veicinātās progresīvās integrācijas loģikai.
- 59 No tā turklāt izrietētu, ka Savienības pilsonis, kurš ir īstenojis savu pārvietošanās brīvību un papildus savai izcelsmes pilsonībai ir ieguvis uzņēmējas dalībvalsts pilsonību, saistībā ar viņa ģimenes dzīvi saņemtu mazāk labvēlīgu attieksmi nekā Savienības pilsonis, kurš arī ir īstenojis šo brīvību, bet kuram ir vienīgi viņa izcelsmes pilsonība. Tādējādi uzņēmējā dalībvalstī Savienības pilsonim piešķirtās tiesības, it īpaši tiesības īstenot ģimenes dzīvi ar trešās valsts valstspiederīgo, samazinātos ar viņa integrāciju šīs dalībvalsts sabiedrībā un atkarībā no tā, cik viņam ir pilsonību.
- 60 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Savienības pilsonim ar LESD 21. panta 1. punktu piešķirto tiesību lietderīgā iedarbība prasa, lai pilsonis, kurš ir tādā situācijā, kādā ir *P. Ormazabal*, uzņēmējā dalībvalstī var turpināt izmantot viņam ar šo tiesību normu piešķirtās tiesības pēc tam, kad tas papildus savai izcelsmes pilsonībai ir ieguvis šīs dalībvalsts pilsonību, un it īpaši var veidot ģimenes dzīvi ar savu laulāto, kas ir trešās valsts valstspiederīgais, piešķirot pēdējam minētajam atvasinātās uzturēšanās tiesības.
- 61 Runājot par atvasināto uzturēšanās tiesību piešķiršanas nosacījumiem, tie nedrīkst būt stingrāki par tiem, kas ir paredzēti Direktīvā 2004/38, lai piešķirtu šādas uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa, kurš ir īstenojis savas brīvas pārvietošanas tiesības, apmetoties uz dzīvi dalībvalstī, kuras pilsonis viņš nav, ģimenes loceklis. Pat ja šī direktīva neaptver tādu situāciju kā šī sprieduma iepriekšējā punktā minētā, tā pēc analogijas ir piemērojama šādā situācijā (pēc analogijas skat. spriedumus, 2014. gada 12. marts, *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 50. un 61. punkts, kā arī 2017. gada 10. maijs, *Chavez-Vilchez u.c.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 54. un 55. punkts).
- 62 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Direktīva 2004/38 ir interpretējama tādējādi, ka tādā situācijā, kurā Savienības pilsonis ir izmantojis savu pārvietošanās brīvību, atbilstoši šīs direktīvas 7. panta 1. punktam vai 16. panta 1. punktam pārceļoties un uzturoties dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kura pilsonis viņš ir, pēc tam ir ieguvis šīs otras dalībvalsts pilsonību, bet ir saglabājis arī savu izcelsmes pilsonību un vairākus gadus vēlāk ir apprecējies ar trešās valsts valstspiederīgo, ar kuru kopā viņš turpina uzturēties minētās dalībvalsts teritorijā, šim valstspiederīgajam nav atvasināto uzturēšanās tiesību aplūkotajā dalībvalstī, pamatojoties uz minētās direktīvas tiesību normām. Tomēr viņš var saņemt šādas uzturēšanās tiesības atbilstoši LESD 21. panta 1. punktam ar nosacījumiem, kuri nedrīkst būt stingrāki par tiem, kas ir paredzēti Direktīvā 2004/38, lai piešķirtu minētās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa, kurš ir īstenojis savas brīvas pārvietošanās tiesības, apmetoties uz dzīvi dalībvalstī, kuras pilsonis viņš nav, ģimenes loceklis.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 63 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuras izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK,

72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, ir interpretējama tādējādi, ka tādā situācijā, kurā Eiropas Savienības pilsonis ir izmantojis savu pārvietošanas brīvību, atbilstoši šīs direktīvas 7. panta 1. punktam vai 16. panta 1. punktam pārceļoties un uzturoties dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kura pilsonis viņš ir, pēc tam ir ieguvis šīs otras dalībvalsts pilsonību, bet ir saglabājis arī savu izcelsmes pilsonību un vairākus gadus vēlāk ir apprecējies ar trešās valsts valstspiederīgo, ar kuru kopā viņš turpina uzturēties minētās dalībvalsts teritorijā, šim valstspiederīgajam nav atvasināto uzturēšanās tiesību aplūkotajā dalībvalstī, pamatojoties uz minētās direktīvas tiesību normām. Tomēr viņš var saņemt šādas uzturēšanās tiesības atbilstoši LESD 21. panta 1. punktam ar nosacījumiem, kuri nedrīkst būt stingrāki par tiem, kas ir paredzēti Direktīvā 2004/38, lai piešķirtu minētās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa, kurš ir īstenojis savas brīvas pārvietošanās tiesības, apmetoties uz dzīvi dalībvalstī, kuras pilsonis viņš nav, ģimenes loceklis.

[Paraksti]